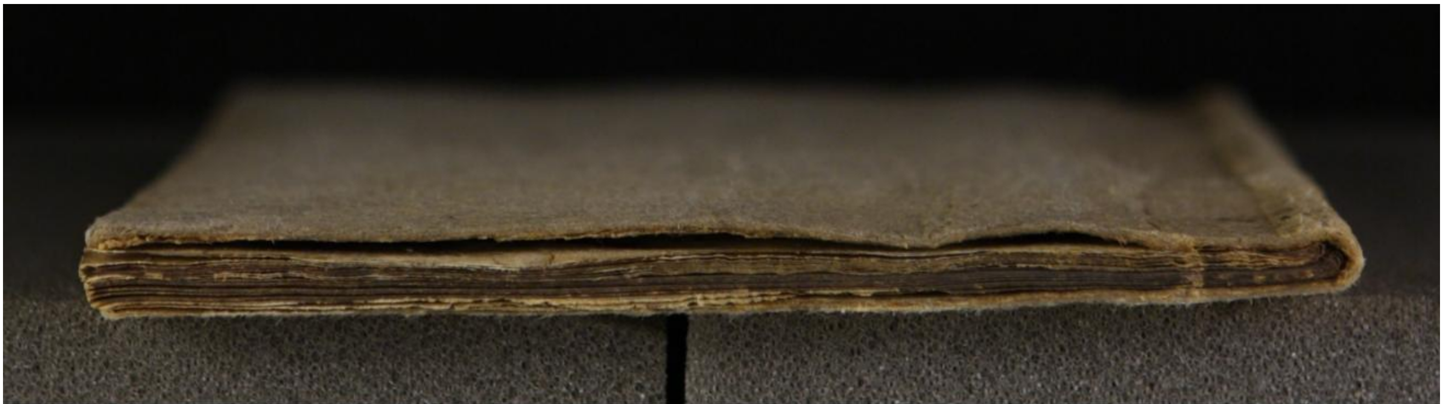
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

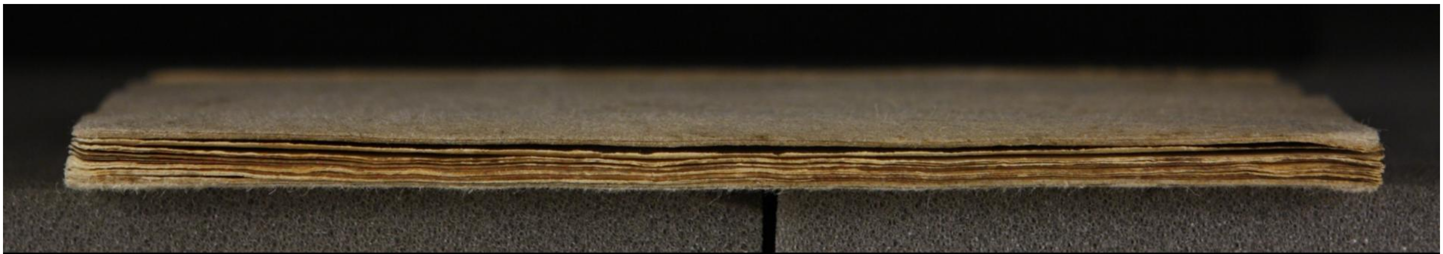
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

~~Dunf. 499.~~
1, – 509

M. Tischer fecit

BIBLIOTHECA REGIA
LN 918 A-trykket
ex. 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

THEMATA THEOLOGI-CA, QVÆ PVBLICE DIE

ſecundo Iunij defendent tres viri, pietate, eruditione, & grauitate morum præſtantes, Baccalaureatus gradu in Theologia decorandi.

M. Iohannes Thomas, Paſtor ad Diuam virginem.

M. Eraſmus Catholmius, Dialecticus Profeſsor.

D. Chriſtophorus Knoff, Concionator Regius.

PRÆSIDENTE NICOLAO Hemmingio, Doctore Theologiæ.

6951

Hafniæ,
EXCVSA PER LAVRENtium Benedictum.
1572.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

1.

CVM PIETAS POſtulat, vt de DEO quæramus ex ipſius verbo, de Deo loquamur per eius verbum, de DEO cogitemus cum eius verbo: talis omnino credendus eſt Deus, qualis in verbo Dei nobis proponitur.

2.

DEVS enim (vt piè loquitur Cyprianus) videri non poteſt, viſu clarior: nec comprehendi, tactu purior: nec æſtimari, ſenſu maior: ideo ſic Deum dignè æſtimabimus, dum inæſtimabilem dicimus.

3.

Cum igitur ſcriptura clarè & diſertè dicit: Audi Iſraël, Iehouah Deus noſter, Iehouah vnus eſt: animus pius firmiſſimè ſtatuit, vnum tantùm eſſe ſubſtantiæ & naturæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

ſimplicitate verum & æternum Deum, à quo & omnia condita ſunt, conſiſtunt, & ipſius gloriæ deſtinantur. Eſt enim Deus & ἄιτιος & ἀρχὴ & μεσότης & τέλος omnium rerum à ſe conditarum.

4.

Cum rurſus eadem ſcriptura patrem æternum à filio æterno diſtinguit, & Spiritum ſanctum alium eſſe à patre & filio prædicat, & tamen patrem Deum, ſimiliter & filium Deum, & Spiritum ſanctum Deum eſſe fatetur: Pius verbo Dei credens, confitebitur patrem eſſe Deum, Filium eſſe Deum, Spiritum ſanctum eſſe Deum, attamen non diſcedet à fide, qua ſtatuet vnum ſolum Deum eßе.

5.

Cum ergo vnum Deum audis, vnam naturam diuinam intellige:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Cum audis Patrem eſſe Deum, Filium eſſe Deum, Spiritum ſanctum eſſe Deum, tres perſonas in vna infinita & ſimpliciſſima natura ſubſiſtentes adora.

6.

Nam tametſi tres ſunt iuxta verbum, non ſeparatæ quidem à ſe inuicem, ſed ſuis proprietatibus & numero diſtinctæ perſonæ: tamen ex eo non ſequitur tres eſſe Deos. Sunt enim hæ tres ſingulæ perſonæ, vnus & idem perfectus Deus. Quia in qualibet perſona non eſt aliqua pars diuinæ eſſentiæ, ſed tota eſſentia eaq́; inſecabilis. Fieri enim non poteſt, vt infinitas ſimpliciſſima admittat ſectionem ſeu partitionem.

7.

Cum igitur Deus ſit ſummè ſimplex & immutabilis, & cum ſit vbiq́;, non ſecundum partes, nec

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

ſucceßiuè, ſed totus cum ſuæ veri-
tatis vnitate ſimul & ſemel in di-
uerſis locis: diuinitas (etſi vna tan-
tùm numero exiſtat) tota ſimul in
pluribus poteſt eße perſonis.

8.

Proinde eßentia diuina infinita, etſi ſit vna numero, tribus tamen perſonis communis eſt, quæ non ſeparantur vna ab alia, ſed ſe mutuò continent, κατὰ περιχώρησιν, vt loquitur Damaſcenus.

9.

Diſtinguuntur autem hæ tres perſonæ ὁμοούσιοι, proprietatibus & numero, hoc modo. Pater eſt prima perſona, gignens ab æterno æternum Filium. Filius eſt ſecunda perſona, genita ab æterno à patre æterno. Spiritus ſanctus eſt tertia perſona, procedens à patre & filio ab omni æternitate. Deinde pater mit-

tit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

tit filium, & Spiritum ſanctum. Filius mittitur à patre, & fit homo. Spiritus ſanctus mittitur à patre & filio, vt nos regeneret.

10.

Hanc Catholicam fidem vnius Dei & trium perſonarum ſubſiſtentium in vna infinita & ſimpliciſsima diuina natura, extructam ex verbo Dei infallibili, opponamus hæreticis omnium temporum, qui ſenſuum rationis ſuæ menſura myſterium hoc metiri voluerunt, & execremur Arrianos & Seruetianos, qui plures numero Deos nugantur, ſiue ὁμοιουσίους, *ſiue* ἑτερουσίους, *contra verbum Dei.*

11.

Porrò cum primi homines, conditi ad imaginem Dei, ſua libera voluntate lapſi eßent, & facti obnoxij æternis pœnis, propter ſuam trans-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

greſſionem: edita eſt promiſſio reparationis per ſemen mulieris, vt, videlicet, homines erigerentur per vnum hominem, quemadmodum per vnum hominem ceciderunt.

12.

Iuſticia enim in Deo hoc requirebat, vt quemadmodum vnus homo reliquos in peccati cœnum & mortem æternam peccati pœnam iuſtiſſimam conieciſſet: ita vnus homo ſatisfaceret pro reliquis, eoſq́ in vitam ſoluto λύτρῳ reuocaret.

13.

Verùm quoniam infirmitas omnium hominum, imò omnium creaturarum, tanta fuit, vt nec bonum ablatum reſtituere, nec malum illatum auferre poſſet: placuit ſapientiæ Dei filium mittere, idq́ ex mera in ſuam creaturam miſericordia, vt is homo factus, iuſticiæ Dei ſatisfaceret,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

ceret, & hominem potenter ereptum à peccato, morte, Diabolo, inferno, donaret æterna vita & beatitudine.

14.

Niſi enim Mediator Homo fuiſſet, non debuiſset ſuſtinere perſonam aliorum hominum: ſi non fuiſſet Deus, ſaluare ſeipſum, nedum alios, nequaquam potuiſſet.

15.

Videmus ergo in myſterio redemptionis noſtræ, mutuis auxilijs ſtare quatuor virtutes ſummis gradibus perfectas, videlicet, ſummam iuſticiam, ſummam miſericordiam, ſummam ſapientiam & ſummam potentiam, quarum ſi vna vel tantillum deficeret, Dei maieſtas periclitaretur. Propter has virtutes Deus ab Angelis & hominibus in omnem æternitatem celebrabitur, quemad-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

modum nato iam Chriſto ſignifica-uit turba Angelica, cum caneret: Gloria in excelſis Deo, &c.

16.

Hic Mediator vnius Dei & hominum, Ieſus Mariæ virginis filius, perfectus Deus vera diuinitate, perfectus homo vera humanitate, vna perſona in duabus naturis ſubſiſtens, quæ naturæ etſi vnitæ ſunt in vnionem perſonæ, tamen diſtinctæ manent, & inconfuſæ in omnem æternitatem. Quare & retinent ſua idiomata diſtincta & inconfuſa, quæ promiſcuè de perſona prædicantur, propter perſonæ vnitatem.

17.

Porrò vt beneficium Mediatoris innoteſceret mundo, & meritum ipſius applicaretur hominibus, ordinatum eſt diuinitus miniſterium

verbi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

verbi & Sacramentorum in Eccleſia, vt homines verbo Euangelij vocentur ad agnitionem Chriſti, & Sacramentis de ipſius beneficijs ſibi applicatis confirmentur.

18.

Verùm quia magnitudo meritorum Mediatoris non agnoſcitur, niſi prius intelligatur, quanta mali illius moles ſit, qua homines premuntur non liberati per Chriſtum: duo doctrinæ genera in Eccleſia proponuntur, videlicet, Lex & Euangelium, cui Sacramenta veluti ancillantur & ſeruiunt.

19.

Lex eſt doctrina diuina, requirens puram, perpetuam, perfectam & ſpiritualem obedientiam, ab omni homine, & damnans omnem hominem, qui hanc obedientiam non habet.

Cum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

20.

Cum autem ad huius Legis normam examinentur conſcientiæ hominum, omnes coguntur agnoſcere ſe reos & damnatos. Quia nemo à ſeipſo hanc obedientiam habere poteſt.

21.

Cum in hunc modum hominis conſcientia examinatur ad normam Legis, plurimæ quæſtiones naſcuntur, videlicet, de peccato, de viribus humanis, de vſu legis, cur data ſit lex, cum ab homine præſtari non poßit, de legis abrogatione.

22.

Peccatum ſimplicißimè definitur à Iohanne eſſe ἀνομίας *id eſt, quicquid vel eſt in nobis, vel fit à nobis non congruens ad normã legis. Quod in duo genera diſtinguitur, videlicet, originale & actuale. Hoc, volun-*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

luntarium aut inuoluntarium: Item, infirmitatis & malitiæ: Item, veniale & mortale. Hoc rurſus, ſimpliciter tale, & blaſphemia in Spiritum ſanctum, quæ eſt irremiſsibilis.

23.

Cum quæritur de viribus humanis, quatuor ſtatus hominum cogitandi ſunt. Primus ante lapſum, Secundus ſub peccato, Tertius ſub gratia, Quartus vel in gloria, vel in ignominia.

24.

Ante lapſum primorum parentū, vires hominis fuêre integræ, hoc eſt, iudiciū erat ſanum, voluntas prompta, & facultas erat præſtandi imperata: Adeo quod Adā, ſi perſtitiſset in integritate ſua, potuiſſet cum ſua poſteritate Deo iuxta legem perfectam præſtare obedientiam. Erat enim in Adam τὸ λογιστικὸν *rectum,*

quo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

quo quod optimum eſt in ordine bonorum quærere & inuenire, erat in eo τὸ ἐπιθυμητικὸν, *quo in optimo acquieſcere, erat in eo* τὸ θυμοειδὲς, *quo ſe opponere malo, hoc eſt, Diabolo & vitijs potuit. Verùm quoniam* τὸ ἐπιθυμητικὸν, *in quo eſt voluntas, fuit in Adam liberrimum, potuit animum ad vtrunq;, hoc eſt, bonum & malum flectere, quemadmodum triſtiſsimus euentus comprobat.*

25.

Sub ſtatu peccati, etſi manent facultates animæ, quo ad ſubſtantiam attinet, tamen tanta corruptio, caligo & ἀταξία *ſecuta eſt lapſum primorum parentum, vt in rebus ſpectantibus ad cultum diuinum, & ſalutem noſtram, nec iudicium rectum ſit, nec voluntas libera, nec facultas præſtandi expedita.*

Om-

26.

Omnes enim homines à natiui-
tate immundi & rei naturæ vitio,
quemadmodum ſcriptura clariſsi-
mè, & experientia apertiſsimè
teſtantur: Rom: 1.2.3. Vt alia teſti-
monia infinita præteream.

27.

Sub ſtatu gratiæ, τὸ λογιστικὸν
regitur verbo Dei, τὸ ἐπιθυμητικὸν
cedit ſpiritui ſancto, τὸ θυμοειδὲς ira-
ſcitur ſpiritui maligno, aduerſatur
vitijs, conatur partam tueri & reti-
nere gratiam. Atq; hinc eſt, quod
tametſi regenerati legem præſtare
non poſsunt, faciunt tamen multa,
quæ Deo grata & accepta ſunt.

28.

In ſtatu gloriæ, perfectè regene-
rati animabus & corporibus ſimul,
recuperabimus vires perfectas,
puras & alacres, quibus in omnem

æter-

æternitatem Deo perfectam præſtabimus obedientiam, Chriſto conformes. In ſtatu ignominiæ, qui erit damnatorum, nihil erit præter luctum & cruciatum ſempiternum.

29.

Iam ad vſum Legis veniamus, qui eſt triplex, videlicet, externus, internus, & ſpiritualis, qui hoc pacto diſcernuntur.

30.

Externus vſus legis eſt, qui in hac vitæ ſocietate ad externum hominem pertinet. Regit enim Lex mores externa diſciplina, vt homines tranquillè viuere, & ad virtutem aſſuefieri poſſint.

31.

Internus vſus legis ad internum hominem, ſeu, ad conſcientiam hominis pertinet. Siſtit enim lex hominem coram tribunali Dei, accuſat

trans-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

tranſgreßionis, proponit iudicium Dei, inculcat ſententiam iudicis Dei in peccatores, idq́ in eum finem, vt homo agnito morbo quærat medicum, ratione debiti ſubducta expetat gratiam, monſtrata ira DEI imploret eiuſdem miſericordiam. Breuiter, vt peccati ſenſu confugiat ad propitiatorem Ieſum Chriſtum.

32.

Hic vſus Legis operatur in corde hominis μεταμέλειαν. *Matth*: 21. *quæ nunc contritio, nunc compunctio, nunc pœnitentia, nunc dolor ſecundum Deum dicitur. His enim verbis ſcriptura vtitur. Hanc contritionem ideo faciunt primam pœnitentiæ partem, quia proximè præcedit, tanquam* παρασκευὴ, *ſalutarem conuerſionē, quam ſcriptura* μετάνοιαν *nominat.*

33.

Spiritualis vſus Legis pertinet ad hominem ſpiritualem, hoc eſt, ad hominem fide iuſtificatum, & renatum per Spiritum ſanctum. Huic enim Lex Dei certam viuendi normam præſcribit, eumq́ veram colendi Deum rationem docet.

34.

Nemo enim cultum Dei verum & ſpiritualem inchoare poteſt, niſi qui credat. Non enim ſatis eſt materiam cultus tenere, ſed cauſa efficiens, forma, finis requiruntur, quæ ſine Euangelio nec intelliguntur, nec adeſſe poßunt.

35.

Tametſi autem ne renati quidem poſſunt præſtare legem, tamen eorum obedientia placet, quia perſonæ placent, vt quæ non ſint amplius ſub lege, ſed ſub gratia. Nam legem

per-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

perfectè implere, poſt hominis lapſum, in hac vita ſolus Chriſtus potuit & fecit.

36.

Iam verò, ſi ea diligenter expendantur, quæ diximus, facilis erit reſponſio ad quæſtionem, qua quæritur, cur Lex, cum ab homine præſtari non poßit, data ſit. Et poſſunt quatuor cauſæ, ex ijs quæ modò diximus, aßignari. Prima, Iuſticia. Eſt enim iuſtum, exigere quod iure debetur, etiamſi non eſt ſoluendo qui debet. Nunc autem homo debet iure Deo obedientiam perfectã, qualem præſtare potuiſſet, ſi in ſua integritate perſtitißet, & non ſuo ſe vitio ſpoliaſſet præſtandi facultate. Secunda, Miſericordia. Dedit enim Deus legem, quam homo in hac vita præſtare non poteſt. Vt cum videat homo, ſe debitum ſuum ſoluere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

non poſſe, confugiat ad miſericordi-
am. Quemadmodum debitor ille fe-
cit, Matth. 18. Tertia, Pædago-
gia, vt pij habeant, quo quotidie
contendant, ne quaſi impleta lege
Dei quærant cum hypocritis ἐθελο-
θρησκείας, *& ſuperſtitiones varias,*
atq; ita paulatim neglecta lege Dei,
pendeant ex humanis decretis. Ideo
DEVS iubet, vt in præceptis ſuis
ambulemus, & non in præceptis pa-
trum noſtrorum. Quarta, Aſpira-
tio ad æternam vitam. Nam cum
pij vident, ſe non poſſe præſtare
legi DEI perfectam obedientiam
in hac vita, monentur propria infir-
mitate, vt aſpirent ad patriam, in
qua erimus verè perfectj. Huius rei
monemur etiam cum precamur: Fiat
voluntas tua, ſicut in Cœlo, ita
etiam in terra.

Po-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

37.

Poterit quoq; ex dictis ſolui quæſtio de abrogatione Legis (Decalogum intelligo) videlicet, quòd nunquam abrogetur, quantùm ad doctrinam eius attinet. Sed ſolummodo quantùm ad ius, idq; reſpectu credentium tantum. Hos enim accuſandi & damnandi ius non habet, quia ſunt in Chriſto Ieſu, qui eſt finis Legis, in iuſtitiam omni credenti. Roma: 10.

38.

Euangelium eſt vniuerſalis prædicatio conuerſionis (quæ in Euangeliſtarum & Apoſtolorum Scriptis μετάνοια *dicitur) & remiſſionis peccatorum in nomine Chriſti. Ita enim ipſe Chriſtus ait: Ita ſcriptum eſt, & ita oportuit Chriſtum pati & reſurgere à mortuis, & prædicari in nomine eius* μετάνοιαν, *& remiſſio-*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

miſsionem peccatorum omnibus gentibus.

39.

Tria ergo facit Euangelium. Primùm monſtrat Chriſtum, eiusq; beneficium docet eſse remiſsionem peccatorum, cum qua coniuncta est iusticia, reconciliatio & acceptatio ad vitam æternam, gratis propter Christum. Secundò oſtendit applicationis beneficij Christi modum, videlicet, quòd hæc remiſſio peccatorum (cum ijs quæ cum ea coniuncta ſunt) offeratur, & conferatur per prædicationem Euangelij, ijs qui conuertuntur, hoc est, qui credunt promiſsioni Euangelij. Tertiò, Euangelium prædicat gratiam Christi vniuerſalem eſse, vt à qua nullus excludatur, modò credere Euangelio non recuſet.

Con-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Conuerſio autem, quam requirit Euangeliũ, fit per fidem prædicati Euangelij, quæ fides rectè definitur eſſe firma noticia & fiducia promiſſæ miſericordiæ in Chriſto. Vt hanc conuerſionem neceſſariò præcedit contritio, ita eam neceſſariò ſequitur noua obedientia. Ex quo factum eſt, quòd Philippus Melanthon, ſanctiſſima memoria apud omnem poſteritatem digniſſimus, numerat tres pœnitentiæ, hoc eſt, conuerſionis partes, videlicet, Contritionem, quæ eſt pars antecedens: Fidem, quæ eſt pars formalis: Nouam obedientiam, quæ eſt pars conſequens: & rectè partes dicuntur reſpectu finis cui deſtinantur, nimirum, vt Chriſto inſeramur, & in Chriſto maneamus, & tandem per ipſum ſalutem conſequamur.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

41.

Summam & finem bonorum ex merito Chriſtj cum eiuſdem applicatione, complectitur ipſe Chriſtus, hoc breui aphoriſmo. Quiſquis crediderit, ſaluus erit.

42.

Et ne quis aliunde ſalutem expectet, addit hanc Antitheſin. Qui verò non crediderit, condemnabitur. Quæ Antitheſis duo peccatorum genera arguit. Vnum, eorum qui contemnunt medicum Chriſtum cum ſuo remedio. Qui enim non credit in Filium, ſuper eum manet ira Dei. Et quia medicum & ſaluatorem contemnunt, contemnunt etiam eum qui medicum miſit, hoc eſt, patrem, cuius contemptus gratia, Spiritus ſanctus cui noluerunt in prædicatione Euangelij cedere, arguit mundum de peccato, quòd non credi-

derunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

derunt in filium. Alterum, omnium poſterorum Adam, propter contumaciam aduerſus Deum, cui obtemperare debuiſſent.

43.

Additur ergo hæc Antitheſis eo conſilio, vt ſciamus non patere viam ſalutis vllis hominibus per alia quæuis media, niſi per fidem Chriſti.

44.

Refutat præterea hoc dictum eorum errorem, qui ſomniant, quemlibet hominem ſua lege ſaluari, modò iuxta eam inculpatè coram hominibus vixerit, hoc eſt, Iudæum lege Moſis: Chriſtianos lege Chriſti: Lacedæmonios lege Lycurgi: Romanos lege Numæ: Turcas lege Mahometis ſaluari, & ſic de alijs. Quem errorem hæc Domini comminatio clariſſimè refellit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

45.

Proinde, hæc vox, qui non crediderit condemnabitur, non ſolùm contemptus Euangelij comminatio eſt: verumetiam ſententia legis eſt, primùm latæ in Paradiſo, poſtea in monte Sina repetitæ, quam conſcientia peccatoris confirmat, & calamitates humanæ comprobant, quam in extremo die iuſtus iudex Ieſus Chriſtus pronunciabit. Sub hac enim ſententia damnatoria, omnes qui non ſunt participes noui pacti de gratia & miſericordia Dei in Chriſto, condemnati tenentur, propterea quòd & ſint ſub lege, & remedium gratuitum repudiârunt.

46.

Cæterum, quia magna eſt infirmitas fidei in ſanctis, filius Dei cōmendat ſuæ Eccleſiæ, duo ſigna gratiæ, videlicet, Baptiſmum & Cœnam

nam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

nam Domini, quæ in Eccleſia Sacramenta dicuntur. Teſtantur enim hæc ſigna gratiæ de fauore Dei erga eos, qui illis rite vtuntur.

47.

In his Sacramentis, ſeu, ſignis gratiæ, concurrunt, verbum, res promiſſa, ſignum externum, & fides, ſine qua Sacramenta cedunt vtentibus in iudicium.

48.

Hæc omnia complectitur Auguſtinus, cum ait: Accedat verbum ad Elementum, & fit Sacramentum. Verbum intelligit Dej inſtituentis, promittentis & requirentis fidem promiſſionis. Et Elementum, id eſt, externum ſignum gratiæ, in ſenſus incurrens, quo mentem excitet, & gratiam in corde vtentis obſignet, quo fides robuſtior fiat.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

49.

Baptiſmus, primum ſignum gratiæ in nouo Teſtamento, eſt Sacramentum quo Deus teſtatur ſe pœnitentibus, id eſt, conuertentibus ſe per fidem, remittere peccata. Quemadmodum ex verbis Marcj promtum eſt intelligere, qui ait: Fuit in deſerto Iohannes baptizans & prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum, hoc eſt, docebat baptiſmum eſſe teſtimonium & obſignaculum Dej, quòd remittat pœnitentibus peccata.

50.

Analogia ſigni ad rem ſignatam hæc eſt. Vt aqua abluitur corpus ab externis ſordibus, ita conſcientia hominis ſanguine Chriſtj purgatur à mortuis operibus: Et, vt aqua eſt cauſa generationis in natura, ita Spiritus Sanctus eſt per

quem

quem regeneramur & naſcimur noui homines. Ita aqua baptiſmi habet comparationẽ & ad ſanguinẽ Chriſti, & ad Spiritum regenerationis.

51.

Cœna Domini, alterum ſignum gratiæ in nouo Teſtamento, eſt Sacramentum corporis Chriſti traditi pro nobis, & ſanguinis eiuſdem effuſi pro multis in remiſsionem peccatorum, ab ipſo Chriſto iam morituro pro peccatis noſtris, inſtitutum & commendatum Eccleſiæ, vt ſit perpetua recordatio Chriſti tradentis ſuum corpus & effundentis ſuum ſanguinem pro nobis, vt ſit obſignatio noui fœderis de gratia & remiſſione peccatorum propter merita Chriſti, vtq; ſit teſtimonium copulationis noſtræ, cum capite noſtro Chriſto, cuius corpore & ſanguine verè in Cœna paſcimur.

Quid,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

52.

Quid, quæſo, dulcius cogitari poteſt, quàm hanc Cœnam eſſe teſtimonium Dei, quòd fidelis anima firmiſsimo fœdere iungatur capiti ſuo Chriſto, quòd verè paſcatur pane vitæ, qui eſt Ieſus Chriſtus, quòd Deus remittat omnibus credentibus peccata, & eos recipiat in gratiam propter merita Chriſti.

53.

Hanc dulciſsimam conſolationem, ne ſinamus obrui inanibus ſpeculationibus, & futilibus diſputationibus de præſentiæ modo. Satis enim eſt nobis, tenere firmam & immotam eſſe promiſsionem Chriſti, qua promittit ſuum corpus & ſanguinem, etiamſi præſentiæ modum non poſsumus menſura noſtrorum ſenſuum capere. Sciamus Sacramenta Eccleſiæ ideò myſteria dici, quòd

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

non ſint ſubiecta phyſicis demonſtra-
tionibus. Facilius longè eſt, digito
profunditatem maris & altitudi-
nem cœli menſurare, quàm myſteria
Dei rationis argutijs comprehen-
dere.

54.

Poſt doctrinam & Sacramen-
ta ſequuntur externa diſciplina &
ceremoniæ. Diſciplina concluditur
ex Decalogo, & ex poteſtate cla-
uium. Ceremoniæ ſunt liberiores,
modò caueatur, ne ſint ἄσχημοι, aut
obtrudantur pro cultu.

55.

Hoc fundamento ſaluo, piorum
iudicamus eſſe, non moroſè litigare
pro humanis Ceremonijs. Nam di-
uerſitas ceremoniarum in diuerſis
nationibus, Chriſtianæ li-
bertatis teſtimoni-
um eſt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2

Rgtt BB 1990

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 918 8° (A-trykket) copy 2